

Leuker leren met de serie 'Thuis in zorg' voor helpenden

INVOERING KOST:
WEINIG
ENERGIE, TIJD
EN GELD

De serie bevat een heldere didactische structuur. Het taalgebruik is eenvoudig en sluit aan bij het voorkennisniveau en de belevingswereld van de leerlingen. Daarbij is in het bijzonder rekening gehouden met de allochtone leerling. In de serie spelen Asha en haar vriendinnen een centrale rol.

■ Voorkennisniveau en belevingswereld van de leerling

Per deelkwalificatie zijn er drie soorten boeken:

- een **leerboek**, bestaande uit concrete leerstof, die de eindtermen dekken;
- een **losbladige studiemap**, bestaande uit casussen, gericht op eigen handelen in de beroepspraktijkvorming en leeropdrachten, gericht op de beroepspraktijkvorming;
- een **handleiding vaardigheidstraining**, bestaande uit protocollen voor alle deelkwalificaties.

De diverse onderdelen sluiten op elkaar aan, maar zijn ook geschikt om als aparte leermaterialen te worden gebruikt voor zowel de bol-route als de bbl-route. In de serie spreken we niet van 'modules' maar van onderdelen. Dit geeft de docent de vrijheid om zelf zijn leerstof in te delen. De heldere didactische structuur nodigt echter uit tot werken volgens het modulair systeem. Met de reeks kan de docent klassikaal lesgeven, maar hij kan de leerling hiermee ook uitstekend zelfstandig laten werken. De leerstof is zo eenvoudig mogelijk uitgelegd. Bij het taalgebruik is in het bijzonder rekening gehouden met de allochtone leerlingen. De reeks is uitgevoerd in een eigentijdse vormgeving en voorzien van sprekende illustraties en foto's. Het taalgebruik is eenvoudig en sluit goed aan op het voorkennisniveau en de belevingswereld van de leerlingen.

De leerboeken

De leerboeken behandelen de kennis en informatie die de helpende goed kan gebruiken in de beroepspraktijk. Het uitgangspunt van het leerboek is de beroepspraktijkvorming in de vorm van instap- en verwerkingscasussen. Deze hebben betrekking op het dagelijks leven van Asha en haar vriendinnen, die zelf de BOL-opleiding volgen. Sita, de moeder van Asha, volgt de BBL-opleiding.

De leerboeken zijn per paragraaf opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- een instapcasus, die het thema van de leerstof introduceert. De herkenbare personages van Asha en haar moeder Sita wekken de belangstelling op;
- een begrippenlijst, waarin 'moeilijke' woorden vooraf in het kort worden uitgelegd;
- de leerstof, die is afgeleid van de eindtermen van de deelkwalificatie uit het rapport 'Gekwalificeerd voor de toekomst';
- een verwerkingscasus, waarin de leerling de leerstof 'verwerkt'. Veel van deze casussen spelen zich af in de beroepspraktijkvorming.

De studiemappen

De studiemap is een persoonlijk document dat de brugfunctie gaat vervullen tussen de theorie en de praktijk, tussen de inhoud van de

leerboeken, de handleidingen en hetgeen de leerlingen tijdens hun beroepspraktijk meemaken. Probleemgestuurd onderwijs (PGO) en meer docent-onafhankelijk onderwijs zijn belangrijke aspecten hierbij. De studiemappen zijn per paragraaf opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- oefenvragen, dat wil zeggen cognitieve vragen over de leerstof uit het leerboek;
- verwerkingscasussen met bijbehorende vragen, waarin de leerstof wordt gekoppeld aan situaties uit de beroepspraktijk. De casussen zijn in de 'ik-vorm' geschreven en er wordt een beroep gedaan op het 'eigen zelfstandig handelen';
- leeropdrachten, die betrekking hebben op de beroepspraktijkvorming en die bijzonder geschikt zijn voor probleemgestuurd onderwijs;
- vaardigheidsoopdrachten die zowel in de beroepspraktijkvorming als op school kunnen worden uitgevoerd. Ze zijn uitermate geschikt om als proeve van bekwaamheid te worden gebruikt. Bij verschillende vaardigheidsoopdrachten wordt verwezen naar de boeken 'Handleiding vaardigheidstraining'.

De handleidingen vaardigheidstraining

De nadruk in deze boeken ligt op de handelingschema's (protocollen). Hierin wordt overzichtelijk aangegeven wat de handelingen zijn die bij de vaardigheden horen. De nadruk ligt op het psychomotorisch karakter van de handeling en hierdoor kan het leren van de vaardigheden flexibel worden ingepast in een curriculum. Het boek komt het best tot zijn recht als bij de training van de vaardigheden wordt gebruikgemaakt van de zogenaamde 'skillslab-methode'. De handleiding vaardigheidstraining is per paragraaf opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- een toelichting, bestaande uit 'wat', 'waarom' en 'waarmee';
- een toelichting op 'bijzonderheden' met betrekking tot de vaardigheid;
- een handelingschema, met de informatie die noodzakelijk is voor het goed kunnen uitvoeren van de handeling. Waar nodig verduidelijkt een illustratie de tekst;
- een toets, waarbij de handeling aan de hand van een scoreformulier wordt getoetst.

■ Tijd, geld en energie?

Verandering van methode betekent over het algemeen een behoorlijke investering in tijd, geld en energie. Dat geldt niet voor de invoering van deze methode:

1. De eindtermen worden volledig gedekt door de leerboeken, dus: alle leereenheden komen aan bod;
2. Alle modules staan in de studiemap (met leeropdrachten en vaardigheidsoopdrachten), dus: er hoeven geen nieuwe modules geschreven te worden;
3. Alle protocollen staan in de handleiding vaardigheidstraining, dus: er hoeven geen nieuwe protocollen ontwikkeld te worden.

■ Kees van Niekerk

De serie is geschreven door Kees van Niekerk. Hij is docent aan het Albeda College te Rotterdam en heeft een brede ervaring in het Middelbaar Beroepsonderwijs. Hij heeft een onderzoeksbureau met als voornaamste activiteiten het construeren van toetsvragen en het schrijven van servicedocumenten, studieboeken en docentenhandleidingen.